

ARA, AL NOVEMBRE

[Perspectives, 6]

JOSEPHINE JOHNSON

ARA, AL NOVENBRE

Traduït de l'anglès per Emili Olcina

Edicions de 1984
Barcelona

PRIMERA PART

Preludi. Primavera

Ara, al novembre, puc veure com un tot els darrers anys. Aquesta tardor és un final i alhora un començament per a nosaltres, i els dies que abans es confonien en la boira de les coses massa properes i familiars ara són clars i estranys. Ha estat un any més llarg i més ple de sentit que els deu anteriors. A vegades, de nit, intuïa que ens apropàvem a una hora terrible i sense esperança, però aquella hora va arribar fragmentada i confusa perquè la teníem massa a prop, i ni tan sols vaig adonar-me ben bé que havia arribat.

Si miro enrere, veig els dies com si mirés de lluny el passat, i tenen més forma i més sentit que abans. Però en realitat res no s'acaba mai, no deixes res enrere per sempre.

Els anys s'assemblaven i es dissolien els uns en els altres, i la ment és com un sedàs o com unes sorres movedisses, però recordo bé el dia que vam arribar i els

mesos següents. Massa bé. Les arrels de la nostra vida, plantades aquí aquell març, s'assemblen curiosament a les branques.

Els turons estaven despullats, escombrats pel vent de fulles mortes, però l'aspecte dels horts era viu. Els tacava la tinta vermella de la saba, i l'escorça dels arbres estava tensa com si fos massa estreta per retenir la vida nova de les fulles a punt de brollar. La casa era vella. Les terres havien estat propietat dels Haldmarne des de la Guerra Civil, però quan vam arribar-hi no hi vivia ningú des de feia anys. Els parcers s'hi estaven un quant temps i marxaven. La terra era pedregosa, però prometia, i les ovelles s'engreixaven a pastures on estries de roca blanques, despullades pel gel, afloraven com dents de pedra. Hi havia horts extensos escampats aquí i allà en els turons, i quan la mare els va veure, aquell primer dia, va pensar que n'hauria de recollir els fruits i anar carregada amb pomes pels vessants costeruts, però només va dir que podia haver-hi una bona collita i que els arbres semblaven forts, tot i que vells.

—No en traurem res encara que donin fruit —recordo que va dir el pare—. Les terres estan hipotecades.

No va contestar ningú. El carro avançava, xerricant i grinyolant en les roderes. La Merle i jo miràvem els gaigs que feien saltirons blavosos a les branques, i n'escoltàvem els crits. Els oms, coberts de brots, es retallaven contra el cel en un enreixat fosc. Era bonic i desolat

a les pastures, i les nogueres feien una mena d'ombra de color d'espígol, molt neta. Tot era estrany i inconnex, res no seguia cap pauta que es pogués descobrir fàcilment. Allà teníem la terra i l'aire de primavera impregnat de neu fosa, però la por començava, amb la hipoteca i amb el pare turmentat per una amarga irritació i la incertesa del futur. La mare seia en silenci. Ell no li havia dit que la propietat estava hipotecada, i ella havia cregut que les terres, almenys, eren lliures de càrregues i serien un santuari encara que perdéssim tota la resta, però, fins i tot en el moment de saber que allò també era un terreny insegur i canviant, hi havia en la mare, des de sempre, no sé què, que jo no coneixia i potser no coneixeré mai, que feia que s'ho agafés amb serenitat. Una mena de llac interior de pau. La fe, suposo. Suportava molt i s'emmotllava a molt, sense dubtes ni amargor; i que la mare era allà, confiada, no alterada o almenys no semblant-ho, era tot el que aleshores necessitàvem saber. Vam poder oblidar, de moment, la sensació d'inseguretat i de dubte que ens havien causat les paraules del pare. La Merle tenia deu anys, i jo, catorze, i ens semblava que començava una gran aventura. El pare, en canvi, tan sols mirava els vells estables rosegats pels anys.

No estava fet per ser un granger, l'Arnold Haldmarne, tot i que s'havia criat al camp i ara tornava a unes terres no gaire diferents de les que havia llaurat.

No tenia la resignació que ha de tenir un granger, la resignació que permet entendre fins a quin punt és inútil esperar o odiar, o pregar per una simple mongeta abans d'hora. Havia deixat el camp amb setze anys per anar a Boone i s'hi havia fet un espai entre els fabricants de fustes per a la construcció. Havia estalviat i havia prosperat amb dificultat i a poc a poc, com un roure o un freixe que els costa créixer però valen molt més que el pollancre que s'estira dos peus en una estació. Ara l'havien rebaixat fins a l'arrel. És una curiosa experiència, per a un home, treballar anys i anys a la recerca de la seguretat i la pau i després, en pocs mesos, veure-ho tot desfet i sentir l'estranya buidor i la negror de no ser volgut ni necessitat. Ho havia aconseguit tot lentament i ho havia perdut de pressa, i per això desconfiava fins i tot de la terra.

Duíem els llits en el carro. Havíem venut el cotxe i la major part dels mobles. Deixàvem enrere la nostra altra vida com si no hagués existit. Ens acompanyaven només les coses que formaven part de nosaltres, les que havíem llegit i les que recordàvem, i els llibres acumulats al llarg de tres generacions, que no havíem pogut vendre perquè el planeta s'enfonsava en els llibres fins als genolls i s'hi enfangava. Deixàvem enrere un món mal muntat i confús que s'esbroncava a si mateix, i arribàvem a un altre que no era menys dur ni estava menys disposat a frustrar un home o a fer-lo fora, però al-

menys li donava alguna cosa a canvi. I era més del que l'altre món hauria fet.

La casa era vella ja aleshores i estava feta, com els estables, no de troncs, sinó de planxes de fusta verticals. La recobrien gessamins i parres verges que s'entreteixien en tofes pesants damunt del porxo. Hi havia, prop del pou, vinyes de raïm negre que madurava a la tardor, i al costat de la bomba una pèrgola amb ceps empeltats. El pare va trobar un niu de tords abandonat a les parres desfullades, i el va despenjar perquè a la primavera la Merle no el confongués amb un de nou i no estigués a l'aguait d'uns ocells que no vindrien. La Merle el va omplir de pedretes rodones i el va posar damunt del faldar de la xemeneia, potser perquè creia que el foc covaria ocells de pedra. No ho sé. La Merle tenia munts d'idees estranyes sobre coses que no han existit mai en el planeta. A vegades semblava més gran que la Kerrin, que tenia cinc anys més que ella.

Aquella primera primavera, quan tot era nou per a nosaltres, la recordo de dues maneres: enterbolida per la preocupació i la por, com una boira fosca, allà on era el pare, una boira no sempre visible però sempre present, i amb allò es barrejava l'amor que sentíem per la terra, variable i bonica de mil maneres hora rere hora.

L'endemà de l'arribada va ser un dia de tempesta, i

un vent del nord-oest baixava pels turons i aviava contra les finestres flocs de neu grossos com el puny, i la neu humida colpejava els vidres fins a gairebé trencar-los. Ens va semblar un presagi de com serien els hiverns, però, curiosament, després no va fer fred, tot i que la terra estava coberta per una capa de neu de prop de dos peus i el vent sacsejava les nogueres des del cim fins a les arrels i feia tremolar els roures de cap a peus.

La Merle i jo vam baixar fins a un lloc pedregós enmig del bosc on les roques s'esglaonaven formant una cascada, i vam veure les bombolles d'aire reptar sota el gel i allunyar-se titil·lant amb un serpenteig ràpid i furtiu, com capgrossos escapolint-se. Més endavant, prop dels bassals dels crancs, les falgueres eren verdes i fresques, i el sol escalfava tant que caminàvem amb els abrics descordats i dúiem les gorres a la butxaca. Si miro enrere, em sembla com si el passat fos en gran manera com aquell començament: canviant, tan equilibrat entre el vent i el sol que costa decidir si la balança es decanta del costat del bo o del dolent. Fins i tot aleshores teníem la sensació d'haver arribat a no sé quin espai alhora traïdor i acollidor, i només podies estar segura que seria inconstant i aniria a la seva com si nosaltres no haguéssim ni tan sols nascut.